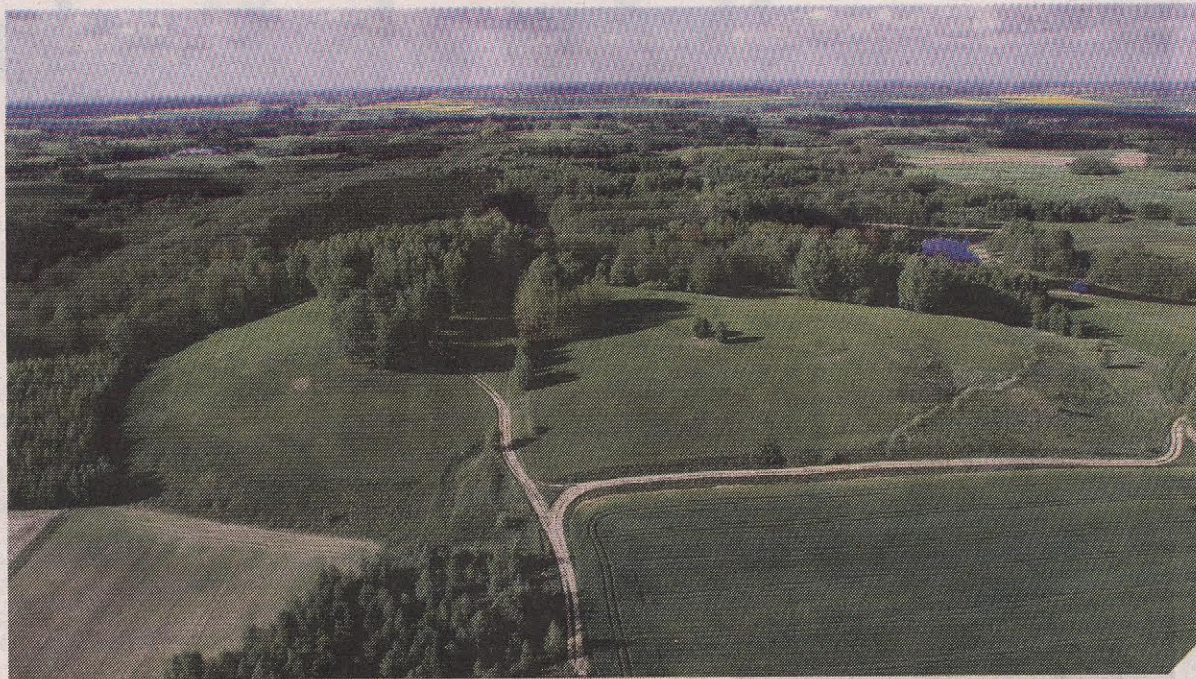

„Gražios mūsų kalvos ant žemelės delno“

Paežerių dvaro kieme nuo liepos 20 d. lankytojus pasitiks fotografo Kęstučio Inkratos parengta Vilkaviškio krašto kalvų ir nuo jų atsiveriančių panoramų paroda. Romantišką pavadinimą „Gražios mūsų kalvos ant žemelės delno“ savo parodai pasirinkęs autorius kviečia pasigrožėti mūsų rajono kraštovaizdžiais iš paukščio skrydžio, naujai pažvelgti į erdves, atsivėrusias fotografo akims, o paskui galbūt aplankyti tas vietas ir dar kartą jomis pasigrožėti.

▲ Nuo Svirkalnio kalvos atsiveriantis peizažas sužavi kiekvieną.

Kęstučio INKRATOS nuotr.

Į Lietuvą atvykę užsienio turistai jau seniai pastebėjo mūsų krašto natūralią ir žmogaus sukurtą žalumą, džiaugėsi švariais vandens telkiniais, gėrėjosi rūpestingai tvarkomomis gyvenvietėmis, atsikuriančiais dvarais. Šiais metais gyvendami karantino sąlygomis savo krašto gamtos objektus ir kultūrinį paveldą atrado ir patys lietuviai, anksčiau egzotikos ieškoję svetimuose kraštuose. Prie krašto gamtos ir kultūros įdomybių atradimo labai prisidėjo muziejinkai, organizuodami „Lietuvos muziejų kelio“ renginius.

Šiomet jau devintą kartą šalies muziejinkai pakvietė istorijos mėgėjus, kraštotyrininkus ir visus, kas domisi krašto kultūra, į antrąjį nacionalinės kultūros tapatybės formavimo ir puoselėjimo programos etapą. Naujoji programa „Tėvynės ieškojimas“ skiriama Lietuvos Respubli-

kos atkūrimo 30-mečiui. Ji kviečia domėtis kraštovaizdžiu, pasižvalgyti nuo kalnų, kalvų, piliakalnių.

„Lietuvos muziejų kelias“ prasidėjo Valstybės dienos išvakarėse Vilniuje, ant Gedimino kalno, visą vasarą vingiuos per Lietuvos regionus, o rugsėjo 25 d. baigsis kultūrine sueiga Anykščiuose ant Liudiškių piliakalnio. Siekiant lankytojų saugumo, renginiai organizuojami savaitgaliais ir tik atvirose erdvėse. Suvalkijos (Sūduvos) kultūros centras-muziejus Muziejų keliui vykdė rajono kraštovaizdžio tyrimą, parengė Kęstučio Inkratos fotografijų parodą „Gražios mūsų kalvos ant žemelės delno“.

Kiekvienas, keliavęs nuo Kauno iki Vilkaviškio, pastebėjo, kad didesnės Suvalkijos dalies peizažas nuobodus – iki pat

horizonto besitęsiančios lygumos ir dirbami laukai, pajvairinti tik nedideliais medžių ir krūmų sąžalynais, gyvenvietėmis ir soduose paskendusiomis sodybomis. Geografiškai įvairesnis ir keliautojo akiai patrauklesnis mūsų rajono reljefas. Šiaurinėje dalyje tęsiasi bekraštės lygumos, išraižytos upių ir upelių vingiais. Keliaujant į pietus link Gražiškių ir Vištyčio, nuo Bartninkų, Duonelaičių ir Vaišvilų kalvų atsiveria nuostabus kalnuotas peizažas – tai Sūduvos aukštumos pakraštys, Baltijos aukštumų kampinis masyvas. Sūduvos moreninė aukštuma susiformavo paskutiniame ledynmetyje, kai nuo ledyno skydo atsišakoję ledo liežuviai viener išgulėjo dubumas ir lygumas, kitur sustūmė gana aukštus gargždingus akmeningus pylimus ir moreninių kalvynų ruožus. Dauguma

Bartninkų–Gražiškių–Vištyčio masyvo stačiašlaitių kalvų yra 40–50 m santykinio aukščio. Jos dėmesį patraukia savo išvaizdžiais gūbriais ir tarpgūbriuose esančiomis daubomis, nedidelėmis pelkėmis ir telkšančiais ežerėliais. Daugelis kalvų turi intriguojančius pavadinimus: Oziakalnis, Pietkalnis, Guobkalnis, Stabūkalnis, Varnakalnis, Verstinkalnis, Svirkalnis, Vyskupkalnis. Mažesnių kalvų pavadinimai atsirado nuo žemės ar prie jos įsikūrusios sodybos saviniko pavardės: Kijausko kalnas (prie Gražiškių), Butikio ir Stoškaus kalvos Užbalių kaime, Mickevičiaus kalnas, Puodžiūnkalnis (Sausininkuose). Senovėje ant kai kurių kalvų buvo pastatytos bažnyčios, laidojami žmonės, įrengti piliakalniai su pylimais, apsaugos bokštais ir grioviais.

Kai kurie kalneliai iškilę daugiau kaip 100 m, o trys mūsų rajono kalvos yra aukščiausių Lietuvos kalnų dešimtuke. Tai Dunojaus kalnas (aukštis 284 m, 75 m virš jūros lygio), Janaukos kalnas (aukštis 282,9 m) ir Pavištyčio kalnas (282,4 m). Užlipus ant bet kurio kalno kvapą gniaužia beribės erdvės, nuo kalvų atsiveriantis peizažas sužavi kiekvieną, o piliakalniuose galima pajusti protėvių dvasią. Tik ypač jautriems ir dėmesingiems keliautojams kalneliai atskleidžia savo įdomybes ir paslaptis.

Elena RUPEIKIENĖ
Suvalkijos (Sūduvos) kultūros centro-
muziejaus vyr. fondų saugotoja

Projektą „Auginu save – auginu pasaulį“ remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

